

נגישות בשירות ובהוראה בקמפוס

עקרונות מנחים
לסגל האקדמי ולסגל המנהלי

הנדסה. עיצוב. אמות.

הלה - המרכז לקידום הסטודנט
הוקם בסיוע קרנות המוסד לביטוח

מרכז תמיכה לסטודנטים עם
לקויות למידה וצרכים ייחודיים

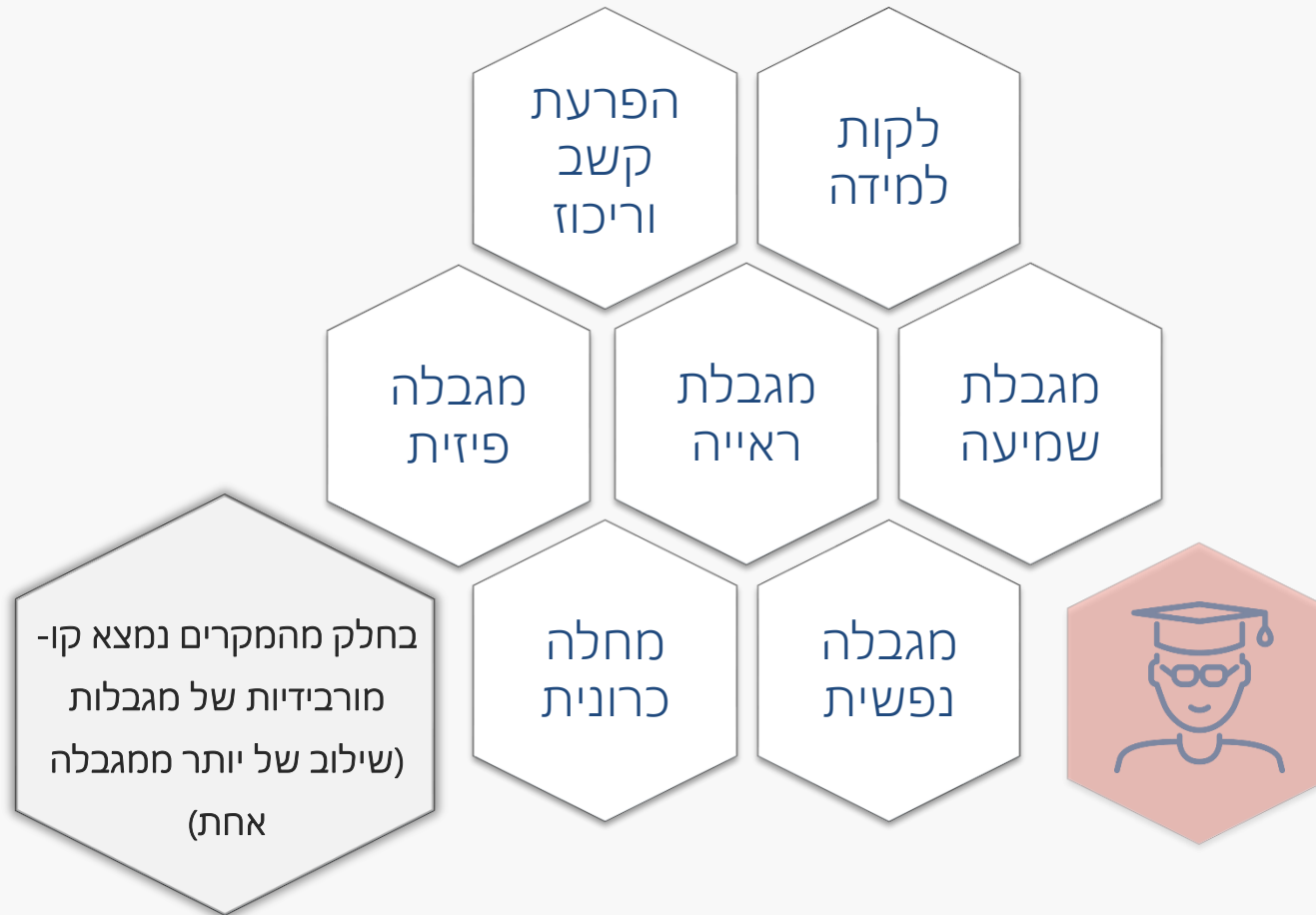
מכללת שנקר מחויבת לשילוב של סטודנטים/יות עם מוגבלויות ולקויות למידה וקידום ברוח [חוק שוויון הזדמנויות לאנשים עם מוגבלויות](#). במכללה לומדים סטודנטים עם לקויות למידה, הפרעות קשב וכן סטודנטים עם מגבלות פיזיות, חושיות, נפשיות ומחלות כרוניות.

רוב המוגבלויות אינן נראות לעין וחשיפתן על-ידי הסטודנט היא ביטוי לקושי שלו ולצרכים שלו מחד, ולכך שהוא אינו חושש משיפוטיות ודעות קדומות, מאידך. בחלק מהמגבלות המצב תנודתי, ובמהלך שנות לימודים יתכנו אף החמרות העלולות לפגוע בתפקוד הלימודי.

הקשר והתקשורת בין המרצה לסטודנט משמעותי ביותר ומשפיע על חוויותיו והישגיו של הסטודנט. כך גם התקשורת עם כל נותני השירות במכללה.

* מטעמי נוחות, החוברת מנוסחת בלשון זכר אך מיועדת לשני המינים.

סטודנטים עם :

סטודנטים עם לקות למידה ו/או הפרעת קשב וריכוז

הגדרה: הפרעות קוגניטיביות שמקורן נוירולוגי ואינן נובעות מבעיות שכליות, רגשיות או סביבתיות.

קשיים אופייניים:

- קשיים בקצב ודיוק בקריאה ובכתיבה
- קושי בהבנת הנקרא ובהבנת הוראות
- קשיים בהבעה בכתב
- איטיות בעיבוד והפנמה של חומר לימודי
- קושי להתרכז לאורך זמן
- קשיי זיכרון
- קשיי ארגון, ניהול זמן וניהול עצמי

לקשיים לימודיים אלו
עלולים להתווסף קשיים
רגשיים.

הגדרה: פגיעה חלקית או מלאה של יכולת השמיעה. חלק מכבדי השמיעה "קוראים שפתיים" וחלקם משתמשים במכשירי שמיעה או במתורגמן לשפת הסימנים.

קשיים אופייניים

- קושי לשמוע עוצמות שונות של קול
- השקעת מאמץ רב בשמיעה עצמה שבאה על חשבון קליטת המידע
- קושי בתקשורת שיש לו השפעה על:
 - < התחום השפתי- קריאה, כתיבה, הבעה בכתב, רכישת שפות ועוד
 - < התחום הקוגניטיבי- עיבוד מידע אודיטורי, עיבוד מידע שפתי
 - < התחום החברתי- קושי לעבוד בצוות, קושי להשתתף בדיון בכיתה, קושי להציג בפני קהל

הגדרה: פגיעה ברמות שונות של הראייה שלעיתים מלווה גם במגבלה בניידות.

קשיים אופייניים

- קושי בהתמצאות וניידות במרחב
- קושי בקריאה מהלוח או מחומר כתוב
- קושי ללמוד בסביבה שאינה מוארת
- קושי בצפייה במצגות או סרטים
- קושי בלמידה מתוך גרפים ושרטוטים

לעיתים ניתן לפגוש סטודנט מלווה בכלב נחייה או נעזר במכשיר טמ"ס- טלוויזיה במעגל סגור, להגדלה.

הגדרה: מוגבלות פיזית יכולה להיות כרונית או זמנית, בחלקים שונים של הגוף ובמערכות שונות של הגוף.

קשיים אופייניים

- קושי בביצוע פעולות פשוטות כמו כתיבה, דפדוף, שימוש במחשב
- קושי בניידות ומעבר ממקום למקום
- קושי בישיבה או עמידה

שים לב, בכיתות בהן ידוע כי יש סטודנטים עם מוגבלות פיזית או חושית, ישנם מקומות שמורים ונגישים.

הגדרה: מגבלה נפשית כרונית היא מגבלה הפוגעת בתפקוד בתחום אחד או יותר של החיים הכוללת מצבים כגון: זכאון, מאניה דפרסיה, הפרעת חרדה, הפרעות אכילה, פוסט טראומה, סכיזופרניה וכדומה.

קשיים אופייניים

- פגיעה בתפקוד היום יומי
- קושי להתרכז בלימודים
- תנודתיות בתפקוד ובהישגים האקדמיים
- עייפות ומצב רוח מזוכך
- פגיעה במוטיבציה ובביטחון העצמי
- תגובות רגשיות קיצוניות כגון: בכי מתפרץ, תוקפנות ועוד
- במקרים קיצוניים - פגיעה בהלך החשיבה ובדיבור
- תופעות לוואי פיזיות וקוגניטיביות לתרופות פסיכיאטריות
- תחושת בדידות

תופעות הלוואי של מגבלה נפשית הן משתנות, ותלויות אירועים ומצבים. סטודנט יכול להפגין תפקוד מיטיבי לאורך זמן על אף המגבלה.

סטודנטים הסובלים ממחלה כרונית

הגדרה: מחלות כרוניות רבות משפיעות על תהליך למידה תקין. רוב המחלות אינן נראות ובכל זאת הן מגבילות. יש מחלות הדורשות הנגשה לאורך כל תהליך הלמידה: הרצאות, תרגולים, למידה בבית ולמבחן, ואחרות הדורשות הנגשה רק בתקופת המבחנים.

קשיים אופייניים

- אי-נוחות פיזית מתמשכת: כאב כרוני, מגבלה בתנועה, מגבלה בניידות
- התקפים הגורמים לחוסר יציבות ופגיעה ברצף הלמידה
- תופעות לוואי של הטיפול התרופתי:

< איטיות

< הפרעות שינה (עייפות, קושי לישון או קושי להתעורר)

< קשיי קשב וריכוז

< מגרנות

< שמירה על נוכחות רציפה בלימודים

- התמודדות נפשית סביב קיומה של המחלה, והלחצים והחרדות המלווים את החולה.

קיימת שונות רבה בין סטודנט לסטודנט, בין מגבלה למגבלה, בעוצמות, במאפיינים ולביטוי שלה בחיי הסטודנט.

עקרונות נגישות השירות

הבסיס המהותי של נגישות השירות מושתת על:

מדיניות הכלה (inclusion):

עיצוב הסביבה הפיזית, הפעילויות והשירותים הציבוריים כך שתתאפשר השתתפות מלאה של כל הציבור, כולל אנשים עם מוגבלויות.

מעבר משיח צרכים לשיח זכויות שמשמעותו:

- איסור אפליה
- מתן מענה לצרכים מיוחדים

נגישות על פי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות - 1998

! אפשרות הגעה למקום, תנועה והתמצאות בו

! שימוש והנאה משירות

! קבלת מידע הניתן או מופק במסגרת מקום או שירות או בקשר אליהם

! שימוש במתקנים והשתתפות בתוכנית ובפעילויות המתקיימות בהם

כל זאת, באופן שוויוני, מכובד, עצמאי ובטיחות!

איסור אפליה כולל: הסרת מכשולים

- בסביבה הפיסית- נגישות לכיתה, מעבדה, משרד, קפיטריה וכו'
- בתקשורת- נגישות למידע באופן מותאם: חזותי, שמיעתי, מפושט
- בנהלים ופרקטיקות- מילוי טפסים ובקשות, התאמת נהלים למקרים חריגים
- בעמדות שליליות כלפי אנשים עם מוגבלויות- מניעה או אפליה במתן שירותים

מתוך שוויון, כבוד ועצמאות:

- מתן תנאים לשוויון הזדמנויות
- מתן שירות מונגש תוך שמירה על כבוד האדם
- שמירה על דיסקרטיות וחיסיון המידע
- התייחסות אל הסטודנט כמתמודד עם מגבלה ולא כמוגבל
- יש לשמור על פרטיות הסטודנט בכל פניה אליו

הנחיות לנגישות לפי

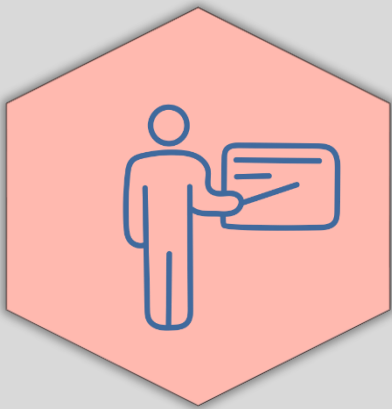
סוג מגבלה [לחץ כאן](#)

הנחיות שירות נגיש לפי

מצב השירות [לחץ כאן](#)

הוראה מונגשת

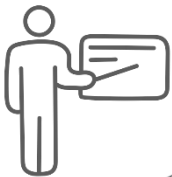
הוראה מונגשת היא כזו המאפשרת למידה מותאמת לכלל אוכלוסיית הלומדים –
לרבות תלמידים עם מוגבלויות.

הוראה מונגשת מתרחשת:

- ✓ בכיתה
- ✓ בהרצאה
- ✓ בחומרי הלמידה
- ✓ ובדרכי הערכת הידע

עיצוב אוניברסלי בלמידה

[לחץ כאן](#)

תקשורת מותאמת עם סטודנטים

- חשוב לפרסם באופן ברור על גבי הסילבוס את הדרכים להתקשרות עמך
- מומלץ לכתוב על הלוח הודעות הקשורות לקורס בנוסף לאמירה בעל-פה

הנחיות כלליות

הוראה מגוונת והערכה חלופית
שייצרו מגוון רחב של אופניות למידה
בהתאם לשונות של הסטודנטים

זמינות מוקדמת של חומרי לימוד
לקורס שיאפשרו לסטודנט להיערך מראש
ולהתאים את החומרים לצרכיו וליעל את
תהליכי הלמידה: רשימת קריאה, מצגות,
דפי עזר, סרטונים.

הנגשת חומרי למידה

ויזואליות

- סוג וגודל פונט מומלצים: "Arial"
או "David" גודל 12-14
- ניגוד חזותי בין הכתוב לרקע
- עומס מופחת

אפשרות להמרת פורמט

העברת מידע בפורמט המאפשר
מעבר ממידע וויזואלי למידע אודיטורי
(למשל קבצי וורד או חומר מקוון /
אלקטרוני), שיאפשרו שינוי בגודל,
צבע וצורה של פונט

הרצאות מצולמות

הרצאות מצולמות מאפשרות
לסטודנט להכין את עצמו ו/או
לחזור על ההרצאה בקצב
ובאופנות המתאימה לו

איך מנגישים למידה לסטודנטים עם לקות למידה ו/או הפרעת קשב?

בהרצאה: סדר וארגון!

- מומלץ לכתוב על הלוח את סדר הנושאים של ההרצאה
- מומלץ לכתוב על הלוח הודעות הקשורות לקורס במקביל לאמירתם בעל-פה
- כתיבה על הלוח בכתב יד קריא
- שמירה על סדר בלוח באמצעות מספור השלבים
- מומלץ להשתמש באמצעי הוראה מגוונים במהלך ההרצאות

למידה בבית והכנה למבחנים:

- כדאי לחלק את הסילבוס של הקורס ואת רשימת הקריאה והמטלות בשיעור הראשון
- מומלץ לכתוב על הלוח או למסור בכתב הנחיות על המטלות במקביל לאמירתם בעל-פה
- חשוב מאוד לתת לסטודנטים שאלות המדגימות את מבנה הבחינה ותוכנה

איך מנגישים למידה לסטודנטים עם מגבלת שמיעה?

סטודנט כבד שמיעה נשען על הערוץ החזותי ולכן:

בהרצאה:

- ודא תמיד שניתן לקרוא את שפתיך בקלות
- פנים גלויות ומוארות
- תמיד לדבר עם הפנים לכיתה
- תאורה טובה

בשיחה:

- יש להפנות את תשומת לב הסטודנט כאשר רוצים לדבר אתו
- באמצעות טפיחה על הכתף או סימן חזותי.
- יש לשמור על קשר עין ולחזור על דברים במילים שונות אם יש צורך.

ובנוסף:

- מומלץ לאפשר הערכה חלופית בקורסים בהם ניתן ציון על השתתפות בכיתה.
- לאפשר שימוש במכשיר FM (מקלט ומשדר קטנים) שיעבור בין הדוברים בדיונים קבוצתיים.

שים לב! במקרה של החשכת הכיתה (מצגת או סרט) הסטודנט לא יוכל לקרוא שפתיים. יש לוודא כי לסרטון יש כתוביות בעברית.

כתוב על הלוח ו/או העבר באמצעות הדוא"ל את כל ההודעות הקשורות בקורס ובמיוחד בזמן מבחן.

איך מנגישים למידה לסטודנטים עם מגבלת ראייה?

בהרצאה:

- הנגשת חומרים ויזואליים - כגון מצגות או סרטים, יש לאפשר לסטודנט לקבל מראש את החומר (עוד לפני השיעור) כדי שיוכל לקרוא או לראות אותו באופן המותאם לו.
- תאורה - יש לשים לב כי החשכה של הכיתה תשפיע על היכולת של הסטודנט לראות.
- מומלץ להכריז בקול על שינויים הקשורים לקורס בזמן השיעור.
- לכתוב על הלוח באופן ברור - בכתב גדול, בטוש בצבע שחור/ כחול בלבד ולהשמיע את הכתוב.
- מומלץ לאפשר לסטודנט להקליט את ההרצאה.

המלצות להנגשה
 ויזואלית [לחץ כאן](#)

איך מנגישים למידה לסטודנטים עם מגבלת ראייה?

בשיחה:

- כשאתה פוגש בסטודנט עם לקות ראייה הודע לו על נוכחותך והזדהה בפניו.
- כשאתה פונה אל סטודנט עם לקות ראייה ציין את שמו כדי שידע כי הפניה מכוונת אליו.

ובנוסף במבחנים:

מומלץ לשקול התאמות בבחינות כגון המרת הגרפים לפורמט מילולי בהתייעצות עם רכזת הנגישות בהלה.

איך מנגישים למידה לסטודנטים עם מגבלה פיזית- מוטורית?

- נגישות במרחב הכיתה – יש לוודא כי לסטודנט יש גישה למקום ישיבה המותאם לצרכיו. במקרים רבים מדובר במקום שמור מראש המיועד ספציפית לסטודנט.
- סדנאות ומעבדות – יש לוודא כי לסטודנט יש גישה לכל המכונות, מכשירים, משטחי עבודה וכו'.
- סיורים – כל הסיורים חייבים להיות מונגשים, יש לדאוג להתניידות ממקום למקום ולהתניידות בתוך המקום.
- הנגשת חומרי למידה – ניתן לסייע לסטודנט עם מגבלה מוטורית בצמצום חיפוש חומרים:
 - העלאת חומרים לאתר
 - אפשרות להקלטת שיעורים
 - הפניה ממוקדת למקורות מידע (עדיף Online)

איך מנגישים למידה לסטודנטים עם מחלה כרונית או מגבלה נפשית?

- חשוב להנגיש חומרים באתר בכדי לסייע לסטודנט להתמיד בלמידה גם בתקופות של התדרדרות, החמרה או אשפוז.
- חשוב לתאם ציפיות בנוגע להתנהלות בינכם במקרה של התדרדרות או החמרה.
- ניתן לסייע בתעדוף של ביצוע משימות.
- רגישות ואמפתיה. רוב הסטודנטים לא בוחרים להיות במקום הזה, החשיפה וההתמודדות עצמה קשה להם.

איך מנגישים למידה לסטודנטים עם מחלה כרונית או מגבלה נפשית?

מה עוד חשוב?

- ערנות ורגישות לתנודות במצבו הרגשי של הסטודנט. לעיתים תגובה התנהגותית קיצונית היא סממן להחמרה במצב הנפשי.
- במקרים בהם יש חשש למצב נפשי של הסטודנט אשר עלול להוביל לפגיעה בעצמו או באחר, יש ליצור קשר עם דיקן הסטודנטים ו/או ראשת המזכירות האקדמית ו/או מתאמת המחלקה.
- ! בכל מקרה של ספק או שאלה, חשוב להתייעץ עם צוות המרכז.

מומלץ תמיד להתייעץ עם
 צוות המרכז בנושאים אלו
 ולבחון את מגוון
 האפשרויות

חשוב ליצור אמון
 ופתיחות שיאפשרו
 לסטודנט לפנות אליך
 בעת הצורך

מומלץ לשמוע מהסטודנט מהו
 סוג הסיוע שהוא מבקש,
 ולשקול כל בקשה לגופה

חשוב להיות ערניים ואם יש
 ספק כי הסטודנט זקוק לסיוע,
 כדאי להפנותו ליועצת לקויות
 למידה או לרכזת הנגישות.

חשוב להתייחס בענייניות,
 ברגישות ובגמישות גם
 לבקשות שיכולות
 להישמע חריגות

- הנגשה – האתגר הוא לתווך בין הסטודנט עם המוגבלות לבין הדרך שבה הוא ירכוש ויביא לידי ביטוי חשיבה, ידע ומיומנויות, מבלי להתפשר על איכות המטרה הסופית.
- האתגר של התיווך דורש מכל אחד לזקק את המהויות, להפריד בין עיקר לטפל, להפריד בין תוכן לבין צורה.
- האתגר של התיווך דורש הקשבה, הבנה ובטחון לסטות מן המוכר, לשם כך הוא דורש לגייס חשיבה יצירתית ומדויקת.
- האתגר של התיווך מפרה ומפתח את כל המשתתפים.

בסוף, הרווח הוא של כולם!

שירותי המרכז

- סיוע בהנגשה פיזית
- שמירת מקומות ישיבה מיוחדים
- התאמות בלימודים
- התאמות בבחינות ועוד....

נגישות והנגשה

- שיעורי עזר
- חונכות
- אסטרטגיות למידה
- תרגול בקבוצות קטנות ועוד...

תמיכה לימודית

- הסתגלות וליווי אישי
- ניהול זמן
- אסטרטגיות למידה
- סגור עצמי
- תיווך מול המערכת ועוד...

ליווי פרטני

- תוכנות הקראת טקסט
- טכנולוגיות לניהול זמן
- ניהול מידע
- חומרי למידה מקוונים ועוד...

טכנולוגיות מסייעות

ועוד...

- סדנת הכנה לשנה"ל
- ניהול זמן
- אסטרטגיות למידה
- טכנולוגיות מסייעות
- מעבר לעולם העבודה ועוד....

סדנאות

צוות הלה עומד לרשותך לייעוץ ותמיכה בעת הצורך:

y-hila@shenkar.ac.il	03-6110171	מנהלת המרכז ויועצת לקויות למידה	רעות
Rhea-hila@shenkar.ac.il	03-6110184	יועצת לקויות למידה ותמיכה לימודית	רעה
neg-hila@shenkar.ac.il	03-6110181	רכזת נגישות	שירה
Office-hila@shenkar.ac.il	054-6293148	רכזת סטודנטים	רותם

מוזמנים להתעדכן

נקודות למחשבה...

"There is no greater disability in society, than the inability to see a person as more" Robert M. Hensel

Disability only becomes a tragedy when society fails to provide the things needed to lead one's daily life" Judith Heurmann

▼
"Disability is not a brave struggle or 'courage in the face of adversity.' Disability is an art. It's an ingenious way to live." Neil Marcus